

Wandeling langs 21 historische
hoogtepunten in het centrum van Uden

Gratis
folder

Cultuurhistorisch Uden

Het centrum van Uden kent een rijke cultuurhistorie.
Van de plek waar Piet Mondriaan woonde tot het
Kruisherenklooster en de indrukwekkende Sint-Petruskerk:
er is volop geschiedenis te zien en te beleven, in dit
eeuwenoude dorp met stadse allure.

Streek om te zijn

Probeer de luisterwandeling
Cultuurhistorisch Uden komt
nóg meer tot leven met deze
luisterwandeling. Tijdens je
route langs bijzondere plekken
nemen markante
streekfiguren je mee
in hun verhaal. Scan
de QR-code en geef
een extra dimensie
aan je wandeling.

Start bij het Toeristisch Informatiepunt,

aan het Mondriaanplein

- 1 Beeld Naat Piek
- 2 Het Raadhuis
- 3 De Markt
- 4 Café 't Stulpke
- 5 Woonhuis Piet Mondriaan
- 6 Struikelstenen
- 7 Vorstenburg
- 8 Abdij Maria Refugie
- 9 Museum Krona
- 10 Struikelsteen
- 11 Pastorie Sint Petrus
- 12 Sint-Petruskerk
- 13 't Knekelhuisje
- 14 Verpleeghuis Sint Jan
- 15 Priestercollege
- 16 Kruisheerenkapel
- 17 Onze Lieve Vrouw ter Linde
- 18 Poppodium De Pul
- 19 Oorlogsbegraafplaats
- 20 Sint-Pieterkerk
- 21 Pius X-kerk

Attentietegels

Tijdens deze wandeling kom je
attentietegels tegen in het trottoir
of het openbaar groen. Deze maken
erfgoed zichtbaar met een foto en een
korte historische beschrijving van de
locatie.

- A Treinstation
- B Politiekazerne
- C Bioscoop
- D Gemeenschapshuis De Schouw
- E St. Aloysius ullo en mavo
- F Notarissticht
- G Post- en telegraafkantoor
- H Tramstation
- I Synagoge
- J Huize De Roos
- K Brouwerij Schuurmans
- L Sint-Jansgesticht
- M Oude Sint-Petruskerk

1 Beeld Naat Piek

Op het Mondriaanplein staat een beeld van Naat Piek: de verzonnen hoofdfiguur uit het boek 'Het lustige leven van Naat Piek' van H.J.M. van den Heuvel uit 1913. De verhalen in het boek gaan over de streken van een Brabantse leerling-kleermaker en kwajongen, vergelijkbaar met Dik Trom en Tijl Uilenspiegel. Het beeld werd in 1984 gemaakt door kunstenares Ger van Ieperen-Schenkels.

2 Het Raadhuis

Het Raadhuis werd in 1937-1938 gebouwd naar een ontwerp van architect Cor Roffelsen. Het gebouw diende tot 1980 als gemeentehuis van Uden. Daarna werd het verkocht en na een verbouwing in gebruik genomen als restaurant.

3 De Markt

De Markt was in de middeleeuwen een belangrijke plek voor veehandel. Tegenwoordig is het nog steeds een centrale locatie voor de Udense weekmarkten en andere evenementen. Het plein werd in 1947 verhard met stenen van het door de Duitsers aangelegde vliegveld Volkel. Vanaf 1870 stond op de Markt een lindeboom: het Prilleke. Deze waaide in 2006 om en daarom kwam er in 2013 een nieuw Prilleke, ter ere van de kroning van koning Willem-Alexander.

4 Café 't Stulpke

Café 't Stulpke is het oudste gebouw aan de Markt. Het pand stamt uit 1794 en was oorspronkelijk een boerderij waar rond 1900 merries werden gedekt. Boeren die hengsten brachten of met hun vee op de Markt moesten zijn, dronken in de achterkamer een borreltje. Zo ontstond na verloop van tijd een café.

5 Woonhuis Piet Mondriaan

In 1904 huurde kunstschilder Piet Mondriaan met zijn hond Beppie een deel van de woning aan de Sint Janstraat 27. Het huis is inmiddels afgebroken, maar een gedenkplaat markeert de plek. Al na een jaar keerde Mondriaan terug naar Amsterdam, omdat hij de levendigheid van de stad miste en hij zijn schilderijen van landschappen, boerderijen en molens in Uden niet goed verkocht. Later werd hij wereldberoemd door zijn abstracte schilderijen met zwarte lijnen en gekleurde vlakken.

6 Struikelstenen

Ter hoogte van Sint Janstraat 25 liggen drie struikelstenen ter nagedachtenis aan Antoinetta van Zwanenbergh-Wijnhausen, David van Zwanenbergh en Judith van Zwanenbergh-van Leeuwen uit Uden. Zij kwamen om tijdens de Tweede Wereldoorlog in concentratiekamp Sobibór.

7 Vorstenburg

Vorstenburg is één van de oudste straten van Uden. Het pand op nummer 25 bestaat uit twee samengevoegde huizen en komt waarschijnlijk uit het einde van de achttiende eeuw. Op de plek van huisnummers 19 en 21 stond van 1875 tot 1935 een Joodse synagoge. Verder zie je een rij arbeiderswoningen die rond 1900 werden gebouwd, mede vanwege de Woningwet uit 1902.

8 Abdij Maria Refugie

Deze abdij is sinds 1713 het klooster van de Birgittinessen, na hun vertrek uit 's-Hertogenbosch door de komst van de protestanten. De zusters namen het klooster over van de Kruisheren, die naar een andere locatie in Uden verhuisden. Nog altijd wordt een deel van het gebouw bewoond door de zusters, die daar in stilte leven. In een andere vleugel vind je Museum Krona, dat net als de barokke kapel en de kruidentuin vrij toegankelijk is voor publiek.

9 Museum Krona

Museum Krona (voorheen Museum voor Religieuze Kunst) is sinds 1974 gevestigd in de abdij Maria Refugie. Op deze historische locatie komt één van de mooiste collecties religieuze kunst van Nederland tot leven. Daarnaast worden in wisselende exposities betekenisvolle verbanden gelegd tussen oude en hedendaagse kunst. Ook de kruidentuin is de moeite waard voor een wandeling of een kop koffie op het aangrenzende terras.

10 Struikelsteen

Aan de Veghelse Dijk ligt schuin tegenover het klooster een struikelsteen ter nagedachtenis aan Helena Seijfers uit Uden. Zij woonde hier met haar familie, maar kwam om tijdens de Tweede Wereldoorlog in concentratiekamp Sobibór.

11 Pastorie Sint Petrus

In 1908 werd naast de Sint-Petruskerk een pastorie gebouwd, als woning voor de pastoor. Eind 2017 kwam het gebouw leeg te staan en sinds 2021 is het gerestaureerde pand in gebruik als notariskantoor.

12 Sint-Petruskerk

De Sint-Petruskerk is een rooms-katholieke parochiekerk, ontworpen door architect Carl Weber. De bouw startte in 1887, nadat de oorspronkelijke kerk op een andere plek volledig afbrandde. Het ontwerp is een combinatie van neoromaanse en neogotische stijlen, in de vorm van een driebeukige kruisbasiliek. Opvallend zijn de twee achthoekige torens aan de voorkant en de achzijdige koepeltoren. Op 14 april 1890 werd de Sint-Petruskerk ingezegend en sinds 1976 is het gebouw een rijksmonument.

13 't Knekelhuisje

Naast de Sint-Petruskerk staat 't Knekelhuisje: oorspronkelijk een rouwkamer en opslagplek voor attributen voor begrafenissen. In 1962 werden er tijdelijk menselijke botten (knekels) opgeslagen, vanwege werkzaamheden op het kerkhof. Later raakte het gebouw in verval, maar vanaf 2016 werd het pand dankzij het Udense gilde gerestaureerd. Sinds 2022 fungeert 't Knekelhuisje als kleinschalige expositieruimte en museum.

14 Verpleeghuis Sint Jan

In 1878 begonnen de zusters van de Heilige Carolus Borromeus op deze plek het Sint-Jansgesticht, waar zij zorgden voor zieken en bejaarden. In 1905 werd het pand een officieel ziekenhuis, met operatiekamer en kapel. De jaren erna volgden meer uitbreidingen, met onder andere meisjesweeshuis Sint Agnes. Tegenwoordig is verpleeghuis Sint Jan een verzorgingstehuis voor ouderen.

15 Priestercollege

Van 1886 tot 1925 bevond het priestercollege van de Kruisheren zich in het pand op Kerkstraat 7: tegenwoordig een rijksmonument. In 1925 verhuisden de school en het internaat voor priesterstudenten naar een nieuw gebouw aan de overkant, waarin nu appartementen gevestigd zijn.

16 Kruisherenkapel

In 1652 vestigden de Kruisheren zich in het huidige Birgittinessen-klooster, om in 1700 te verhuizen naar een nieuwgebouwd klooster bij de Maria ter Lindekapel. Zij hielden zich bezig met de Maria-verering en het opleiden van priesters. Aan het begin van de twintigste eeuw werd dat complex vervangen door de huidige Kruisherenkapel: een U-vormig klooster en een kapel in neogotische stijl, ontworpen door architect C. Franssen. Onder de glazen plaat voor het klooster zie je nog steeds een deel van de fundering van de historische kapel.

17 Onze Lieve Vrouw ter Linde

Achter in de Kruisherenkapel staat het beeld van Onze Lieve Vrouw ter Linde: één van de oudste Mariabeelden in Nederland. Het verhaal gaat dat dit beeldje in de veertiende eeuw gevonden werd in een nabijgelegen lindeboom, wat leidde tot de bouw van de Maria ter Lindekapel. Op het Lieve Vrouwenplein tegenover de Kruisherenkapel staat de Onze Lieve Vrouw ter Linde-boom, als verwijzing naar het eeuwenoude verhaal.

18 Poppodium De Pul

De Pul is een jongerencentrum, cultureel centrum en poppodium in het centrum van Uden. Het werd opgericht in 1968 en is daarmee één van de oudste poppodia van Nederland. In de ruime zaal genieten 650 bezoekers per avond van verschillende genres livemuziek, uitgevoerd door nationale en internationale artiesten. Vroeger woonde in het pand het hoofd van de plaatselijke jongensschool.

19 Oorlogsbegraafplaats

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd bij de Sint-Petruskerk een noodkerkhof aangelegd voor bemanningsleden van neergestorte geallieerde vliegtuigen. Toen dat te klein werd, kwam er een nieuwe begraafplaats op de plek waar in 1886 de Sint-Pieterkerk was afgebrand. De bemanningsleden en slachtoffers uit veldgraven werden daar herbegraven, naast de gesneuvelde militairen uit operatie Market Garden. In totaal vonden 701 militairen van het Britse Gemenebest en twee Poolse soldaten op deze plek hun laatste rustplaats.

20 Sint-Pieterkerk

Onder de kastanjabomen op het Piusplein zie je de contouren van de voormalige Sint-Pieterkerk. Deze kerk werd vermoedelijk gebouwd in de veertiende eeuw, maar brandde in 1886 volledig af. Volgens de verhalen kwam dat door de hulporganist. Die werd afgewezen als eerste organist en stak uit wraak het orgel in brand.

21 Pius X-kerk

De Pius X-kerk werd tussen 1958 en 1960 gebouwd naar een ontwerp van architect Jan Strik, in de stijl van het naoorlogs modernisme. In augustus 2008 vond de laatste kerkdienst plaats, waarna de kerk in 2009 werd verkocht om later plaats te maken voor appartementen. De markante toren is behouden vanwege de monumentale waarde.

Tip!

In het centrum van Uden kun je ook uitstekend winkelen én Bourgondisch genieten in een van de vele horecagelegenheden. Kijk voor informatie en inspiratie op www.hartvanuden.nl.

Streek om te zijn

Er is nog véél meer te beleven in Maashorst.
Check de agenda, laat je inspireren en stel je eigen programma samen via www.exploremaashorst.nl.

Deze route is tot stand gekomen in samenwerking met

